

ሁሉም ፓርቲዎች በውይይታቸው ህዝብንና ሀገርን ማዕከል ያድርጉ!

ዘአማን በላይ 03-26-17

ሰሞኑን በገዥው ፓርቲና 21 በመሆኑ በተቃዋሚዎች መካከል ውይይት፣ ክርክርና ድርድር ለማካሄድ የዝግጅት ምዕራፍ ላይ ይገኛሉ። ይሁንና ገና ዋናው ጉዳይ ሳይጀመር ከወዲሁ የልዩነት ሃሳቦች እየታዩና ቀጠሮ ሊያዝባቸው የማይገቡ ጉዳዮችም የቀጠሮ አጀንዳ እየሆነ እየተመለከትን ነው። የሀገራችን አርሶ አደር “ወጡ ሳይወጠዎ ወስከንበያው ቂጢዋ” እንደሚለው፤ ፍሬ ነገሩ ሳይጀመር መስፋት የማይገባቸው ሃሳቦች የጉዳዩ እምብርት ሆነው መታየታቸው ትክክል አይመስለኝም።

እኔ እስከሚገባኝ ድረስ ገዥው ፓርቲም ይሁን ተቃዋሚዎች ለመወያየት፣ ለመከራከርና ለመደራደር የፈለጉት ከበስተኋላቸው ያለውን ህዝብ በመወከል የሀገራቸውን ዲሞክራሲያዊ የመድብለ ፓርቲ ስርዓት ይበልጥ ለማጎልበት ነው። ታዲያ በዚህ ዲሞክራሲያዊ መድረክ ላይ የሚደረገው ውይይት በመቻቻል፣ ሰዎች በመቀበልና የሀገርን ጥቅም ማዕከል ባደረገ መልኩ መሆን ይኖርበታል። ተቃዋሚ ፓርቲዎች ገሚሶቹ ከመንገስት ጋር በጋራ እንነጋገራለን ሲሉ፣ አንዳንዶቹ ደግሞ ‘የለም እኔ ለብቻዬ ከገዥው ፓርቲ ጋር እወያያለሁ’ የሚሉ ከሆነ፤ ገዥው ፓርቲም በበኩሉ የራሱን መስፈርት የሚያስቀምጥ ከሆነ የዚህ ሀገር ዲሞክራሲ እንዲጎለብት በሚፈለገው ፍጥነትና መንገድ የሚሄድ መስሎ አይታየኝም።

በድርድር ወቅት አንዳንዴ ሁሉንም ወገን ሙሉ ለሙሉ ሊያስደስት የሚችል ነገር ላይኖር ይችላል። ሆኖም ሁሉም ተደራዳሪዎች ግማሽ መንገድ ድረስ መጥተው በመቻቻል መንፈስ ሊቀራረቡና ለውይይቱ የሚሆን ጥርጊያ መንገድ ሊያበጁ ይገባል። ግሪካዊው ፈላስፋ አሪስጣጣሊስ ‘የእጅግ መጥፎውና የእጅግ ጥሩው ወርቃማው አማካይ መንገድ (Golden Mean) መሃል ላይ ያለው ነው’ እንዳለው ዓይነት ማለቴ ነው። ምናልባት በፓርቲዎች መካከል “መጥፎ” የሚባል አሊያም “ጥሩ” የተሰኘ መንገድ ካለ፤ ተወያይ ወገኖች ከሁለቱም ፅንፎች ወደ አማካዩ ነጥብ በመምጣት ሰዎች የመቀበልን ጥበብ መካኒን ይኖርባቸዋል። እርግጥ ይህ መንገድ ሁሉንም ወገኖች ላያስደስትና ከፍ ሲልም የራሱን ሃሳብ በመተው ለሌላኛው የመገዛት መስዋዕትነትን ይጠይቅ ይሆናል። ሆኖም ለህዝብና ለሀገር ሲባል ይህን ዓይነቱ የመደራደርና የመወያየት መንገድን መከተል እጅግ አስፈላጊ ነው።

በእኔ እምነት ተወያይ ፓርቲዎች ይህን ማድረግ ተስኗቸው የራሳቸውን ፍላጎት ብቻ ለማስፈፀም የሚሹ ከሆነ፤ ለሀገራቸው ዲሞክራሲ ማበብና ለመድብለ ፓርቲ መጎልበት የሚጫወቱት ሚና ይኖራል ብዬ አላስብም። ‘ለምን?’ ካሉ፤ ዲሞክራሲ በመወያየት፣ በመቻቻልና ከሀገርና ከህዝብ ጥቅም አኳያ አንደኛው ለሌላኛው ሃሳብ ተገዥ የሚሆንበት አውድ እንጂ፤ “የግድ የእኔን ተቀብሎኝ” በሚል ግትር አቋም ሃሳብን ተግባራዊ ማድረግ የሚቻልበት መድረክ ባለመሆኑ ነው።

ርግጥ ሁለቱም ተወያይና ተደራዳሪ ወገኖች መገንዘብ የሚኖርባቸው ለውይይቱና ለድርድሩ አነሳሽ የሆነውን ምክንያት ነው። በእኔ እምነት ይህን አነሳሽ ምክንያት ያወቀ ማንኛውም ፓርቲ የችግሩን ግማሽ ለመቅረፍ እንደተዘጋጀ ይቆጠራል። ተወያዮቹም ይሁኑ ጉዳዩን ከዳር ሆነን በጥሞና የምንከታተለው ወገኖች እንደምናውቀው ለውይይቱና ለድርድሩ መነሻ የሆነው የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ፕሬዚዳንት ዶክተር ሙሉቱ ተሾመ በዓመቱ መጀመሪያ ላይ ለህዝብ ተወካዮችና ለፌዴሬሽን ምክር ቤቶች የጋራ ስብሰባን በከፈቱበት ወቅት ያሰሙት ንግግር ነው።

ፕሬዚዳንቱ የሀገራችንን ዲሞክራሲ ለማበልፀግ መንግስት የሚከተለውን አቅጣጫ “...ሀገራችን በምትከተለው የአብላጫ ድምፅ የምርጫ ስርዓት በመመራት ባለፉት 25 ዓመታት በድምሩ ለአስር ጊዜ ሀገራዊ ክልላዊና ከባቢያዊ ምርጫዎች ተካሂደዋል። በእነዚህ ምርጫዎች የብዙ ፓርቲዎች ተሳትፎ የነበረ ሲሆን፣ በተለይ ባለፉት ሁለት ምርጫዎች እንደተከሰተው በምክር ቤቶቻችን የገዥው ፓርቲ ሙሉ የበላይነት ያለበት ሁኔታ ተስተውሏል። ይህ በዲሞክራሲያዊ መንገድ በተካሄደ ምርጫ የህዝብ ድምፅ ያስገኘው ውጤት እንደሆነ ባያጠያይቅም፣ በሀገራችን ወሳኝ የስልጣን አካል በሆነው ምክር ቤት የማይወከሉ ድምፆች እንዲኖሩ አድርጓል። በመሆኑም ከገዥው ፓርቲ በተለየ ፓርቲዎች የሚወከል ጥቅምና ፍላጎት ያላቸው ማህበረሰቦችን የሚወከሉ ፓርቲዎች በምክር ቤቶቻችን ውስጥ የመሳተፍ እድል ሳያገኙ ቀርተዋል። ስለሆነም ይህን የመሰለው ሁኔታ ስርዓታችን ተረጋግቶ እንዲቀጥል ከማድረግ አኳያ የራሱ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያስከትል በመሆኑ፣ በተቻለ መጠን ከቀጣዩ ምርጫ በፊት ዲሞክራሲያዊ መድረኮችን በማስፋትና በቀጣዩ ምርጫም በህግ ማእቀፍ በተደገፈ አኳኋን የህዝብ ምክር ቤቶች የተለያዩ ድምፆች የሚሰማባቸውና የሚፎክሩባቸው መድረኮች እንዲሆኑ በማድረግ ማስተካከል ያስፈልጋል።...” በማለት መግለጻቸው የሚታወስ ነው።

ይህ የፕሬዚዳንቱ ንግግር የሀገራችን ዲሞክራሲያዊ ስርዓት እንዲጎለብትና እንዲሰፋ ከገዥው ፓርቲ የተለየ ምልክታ ያላቸውና የህዝብን ድምፅ ከሚወከሉ ፓርቲዎች ጋር ከቀጣዩ ምርጫ በፊት መድረኮችን ማስፋት የሚገባ መሆኑን የሚያመለክት ነው። ይህን ሃሳብ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ሚኒስትር አቶ ሃይለማርያም ደሳለኝም ሰሞኑን ለፓርላማው ‘በጥልቅ ተሃድሶ ውስጥ ዲሞክራሲውን እንዲሰፋና እንዲጎለብት ከተቃዋሚ ፓርቲዎች ጋር እየተወያየን ነው’ ሲሉም ደግመውታል። እንግዲህ ከእነዚህ አባባሎች መረዳት የሚቻለው፤ ገዥው ፓርቲና ተቃዋሚዎች የሚደራደሩት ዲሞክራሲን ለማስፋትና የመድብለ ፓርቲ ስርዓቱ በሚፈለገው ደረጃ እንዲጎለብት ለማድረግ እንጂ ሌላ መነሻ የሌለው መሆኑን ነው።

እናም በእኔ እምነት ለውይይቱ የተለያዩ “የዳቦ ስሞች” በመስጠትና ከወዲሁ ለጥርጣሬ የሚጋብዙ ጉዳዮችን በመከተል የሚፈለገውን የዲሞክራሲ ልህቀት ማምጣት አይቻልም። የዲሞክራሲው መጫወቻ ግብ በግልፅ ተቀምጦ ሲያበቃ፤ የማያገባቡ ሃሳቦችን ማንሸራሸርም ወደሚፈለገው የጋራ መግባባት አጀንዳ ሊያመጣ አይችልም። ስለሆነም ሁሉም ተወያይ ወገኖች ውጥናቸው ይሰምር ዘንድ የመወያየውን ግብና ድንበር በማወቅ ልዩነታቸውን አቻቸው ለሀገራቸው መስራት ይኖርባቸዋል።

ርግጥ በቅርቡ ተወያዩቹ ሊለያዩዋቸው የማይችሉ እጅግ ዝቅተኛ አጀንዳዎችን በይደር አቆይተው በቀጠሮ መለያየታቸው ይታወቃል። ለነገሩ ልዩነት እንኳን ለአንድ ሀገር ከሚሰሩ ፓርቲዎች ቀርቶ በግለሰቦች ውስጥም ሊኖር ስለሚችል ‘ለምን ተለያዩ?’ ማለት አይቻልም። እንዲያውም በሃሳብ መለያየት የዲሞክራሲ አንዱ መገለጫ ነው። ዲሞክራሲ ያለ ልዩነት ገቢራዊ ሊሆን አይችልም። ሁሉም ፓርቲ ምናልባትም ተመሳሳይ ምልክታን እንጂ አንድ ዓይነት አስተሳሰብ ላይዙ ይችላሉ። እናም የፓርቲዎቹ በሃሳብ መለያየት የነበረ፣ ያለና ወደፊትም ሊኖር የሚችል በመሆኑ እምብዛም የሚያሳስብ ጉዳይ አይመስለኝም።

እኔን የሚያሳስበኝ ግን ተወያይ ፓርቲዎች ‘የሀገራችንን ዲሞክራሲ እናጎልብት’ በሚል በትልቁ ጉዳይ ተስማምተውና ተግባብተው ሊያለያይ በማይችል ጥቃቅን ጉዳዮች መለያየታቸው ነው። በእኔ እምነት እንዲህ ዓይነቱ ክስተት በዋናው የመወያየትና የመከራከሪያ ጉዳይ ላይ የራሱን አሉታዊ ጥላ ሊያጠላ ስለሚችል፤ ሁሉም ተወያይ ፓርቲዎች ግማሽ መንገድ አንዱ ወደ ሌላው መምጣትን መዘንጋት የለባቸውም። ይህን የሚያደርጉት ይዘውት የተነሱትን ትልቁን

የሀገርን ዲሞክራሲና የመድብለ ፓርቲ ስርዓቱን ለማጎልበት እንጂ የትኛውንም ወገን ለማስደሰት አለመሆኑን መገንዘብ ያለባቸው ይመስለኛል።

ሁሉም ተወያይ ወገኖች በዲሞክራሲ ሂደት ውስጥ አንድ ሃሳብ በሌላኛው እንደሚሸነፍና ምናልባትም አንዱ በሌላኛው ሃሳብ ተማርኮ የራሱን በመተው የዚያኛውን ወገን አስተሳሰብ የሚያራምድበት ጊዜ መኖሩም መዘንጋት የለበትም። ይህ የሚሆነውም ዲሞክራሲ ለመሪው ሳይሆን ለተመሪው የሞራል ግዴታ ያለበት በመሆኑም ጭምር ነው። በአንድ ማህበረሰብ ውስጥ “እኩይ” እና “ሰናይ” ተብለው የሚፈረጁ የሞራል ዘውጎች አሉ። ዲሞክራሲ በማህበረሰቡ ዕይታ የተቃኘ በመሆኑ “ለሰናይ” ምግባሮች ቅድሚያ ይሰጣል—ተከታዩ ማህበረሰብ የሚፈልገውን የሞራል ፈርጅ ካልወገነ ሊከተለው የሚችለው ሊቅም ይሁን ደቂቅ የለምና። እናም ተደራዳሪ ወገኖች ህብረተሰቡ የሚፈልገውን “ሰናይ” መንገድ መከተል ብቻ ሳይሆን መንገዱንም ለህብረተሰቡ በማሳየት ፋና ወጊ መሆንም አለባቸው። አሊያ ግን ሁሉንም ተግባራት በአንክሮ በሚከታተለው ህዝብ ዓይን ውስጥ ለትዝብት መዳረጋቸው የሚቀር አይመስለኝም።

ርግጥ ህዝብ ሁሉንም ነገር የሚያይ፣ ሚዛናዊና ለየትኛውም ወገን የማይወግን በመሆኑ፤ ማን ምን እንደሚሰራ፣ የትኛው ወገን ሀገሩንና እርሱን ማዕከል አድርጎ እንደተንቀሳቀሰ፣ የትኛውስ ከዚህ ውጭ ሆኖ ራሱን ብቻ በማዳመጥ እንደተንቀሳቀሰ ያውቃል። እናም በእንቅስቃሴው ልክ ይሰፍረዋል። በሰፈረው ልክም ወገንተኝነቱን ያረጋግጣል፤ በካርዱም ይሁንታን ይቸራል። እናም ሁሉም ተወያዮች ይህን የህዝቡን ሚና እና ሉዓላዊ የስልጣን ባቤትነት በአግባቡ በመገንዘብ ውይይታቸው ህዝብንና ሀገርን ማዕከል ባደረገ መልኩ እንዲከናወን ከወዲሁ ሰጥቶ መቀበልንና “ወርቃማውን አማካይ መንገድ” መከተልን ሊመርጡ ይገባል።